Redan i sommarnumret av DHRs tidning SHT gav förbundsordförande Maria Johansson ”tummen ned” för domen från Högsta förvaltningsdomstolen där en kommun fick rätt när det gällde om de skulle betala ut ersättning för merkostnader i samband med ledsagning.

Domen kom redan tidigt i våras efter att Bodens kommun drivit frågan om det kunde anses ingå i LSS att kommunen ska ersätta de merkostnader som den ledsagarberättigade personen får i samband med ett uppdrag, till exempel ett biobesök, inträden av olika slag och liknande. För människor i allmänhet kostar ett biobesök en biljett per person. För en person som – i det här fallet – har efter prövning beviljats ledsagning därför att behov finns att någon följer med på aktiviteten ifråga av rent praktiska orsaker eller av andra skäl – innebär det att två biljetter behövs för att komma in på bion. Denna extra biobiljett har sedan många år ersatts av kommunala medel utifrån principen att personer med funktionsnedsättning inte ska behöva ha merkostnader på grund av funktionsnedsättningen.

Nu har då Högsta förvaltningsdomstolen kommit fram till ett domslut i vilket de menar att det inte finns stöd i förarbetena till LSS att kommunen ska ersätta ledsagningskostnader – och därför behöver kommunen inte göra det. Om kommunen vill ersätta dessa kostnader kan det göras i form av bistånd menar domstolen.

Från DHRs sida är vi bestörta! Här pratas från politiskt håll om att människor med funktionsnedsättning ska kunna ”leva som andra”. Sverige har ratificerat FNs konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättningar där det redan i de grundläggande artiklarna slås fast att ”konventions syfte är att främja, skydda och säkerställa det fulla och lika åtnjutandet av alla mänskliga rättigheter” vilket konstateras ligga helt i linje med Sveriges politiska mål om ”full delaktighet och jämlikhet”.

Vi frågar oss – hur ska det gå till om vi inte ges motsvarande förutsättningar? De politiska målen framstår som tomma ord när det i verkligheten inte alls är politiken som styr utvecklingen av målen utan en liten klick domare om vilkas kompetens och förståelse för frågorna vi vet alltför lite. Vi har nu sett flera exempel på hur de politiska ambitionerna sätts ur spel därför att jurister läser förarbeten och lagtext utan att känna in eller förstå de tankegångar och den verklighet som ligger bakom förslagen. En verklighet som vi från funktionshindersrörelsen haft möjlighet att förmedla under lång tid genom enträget påverkansarbete, genom att medverka i utredningar och genom att yttra oss över olika förslag till förändringar. Den processen framgår inte till fullo i förarbeten och lagtext utan ligger som ett bakgrundsraster som ger en förförståelse av de livsvillkor som insatserna är tänkta att lyfta.

Vi riskerar att få en utveckling där varje aktivitet där ledsagning efterfrågas ska bedömas och vägas ur både ett privatekonomiskt och ett ”nödvändighets”-perspektiv. Andra ska i än större omfattning än tidigare bedöma utifrån en norm vad som kan anses vara ”lagom” när det gäller hur många kulturaktiviteter som kan anses ge ”full delaktighet och jämlikhet”.

Vi riskerar också att få en utveckling som främjar välgörenhet. Arrangören förväntas ge en ”gratis” biljett till den som har ledsagare med sig – och bredvid står den som har ledsagningsbehovet och förväntas vara tacksam. Detta skapar inte jämlikhet och full delaktighet. Detta skapar istället ett samhälle där den som behöver insatser av skilda slag minsann ska känna och veta att ”det kostar”.

Det vi ser idag gör att vi misstänker att ekonomiska incitament styr även domstolarnas tankegångar – ekonomiska avvägningar och ett synsätt som präglas av att människor med funktionsnedsättningar ska nöja sig med de livsvillkor som andra sätter upp – inte att leva utifrån våra egna förutsättningar, för det har landet Sverige inte råd med – ett av världens rikaste länder.